

Aan:

- Raadsleden, colleges van B&W, griffiers en gemeentesecretarissen van de 18 Friese gemeenten
- Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) van Fryslân
- Dagelijks Bestuur (DB) en Algemeen Bestuur (AB) Wetterskip Fryslân

Griffiers worden verzocht deze brief te verspreiden onder raadsleden en statenleden

Onderwerp **BRE-Fryslân onderzoek**
Kenmerk 22.008
Contact Jorrit Holwerda, 06-20218502, jholwerda@vfg-fryslan.nl
Bijlagen BRE-Fryslân onderzoek
Datum 5 juli 2022

Geachte heer / mevrouw,

De RUG Campus Fryslân en Berenschot hebben een onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van samenwerking in het bestuurlijk regionale ecosysteem (BRE) Fryslân. De samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties staat hierbij centraal. Hoe krijgt deze vorm, welke resultaten worden er behaald en welke factoren beïnvloeden de samenwerking? U treft de eindrapportage als bijlage bij deze brief aan.

Het betreft een landelijk onderzoek, waarbij Fryslân (naast Groningen, Drenthe, Noord-Holland Noord en Noordoost-Brabant) tot de kopgroep van onderzochte regio's behoort. Tot deelname aan dit onderzoek is in gezamenlijkheid besloten door de Provincie Fryslân, de gemeente Leeuwarden, Wetterskip Fryslân en de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG). Doel van deelname aan dit onderzoek was om met de bevindingen en aanbevelingen de Friese samenwerking als *één overheid* (nog) beter vorm te geven. Een eerste (voorzichtige) proeve van de uitkomsten van dit onderzoek is gepresenteerd tijdens de Friese Bestuurdersdag van 25 oktober 2021.

Onderzoeksbevindingen en aanbevelingen

Het BRE-Fryslân kent -zeker ook in vergelijking met de andere 4 onderzochte regio's- een goede uitgangspositie voor een inhoudsvolle interbestuurlijke samenwerking, maar er zijn verbeteringen mogelijk om deze samenwerking productiever en effectiever te maken. Investeren in de democratische legitimiteit is een belangrijk onderdeel, om daarmee de Friese volksvertegenwoordigingen meer in positie te brengen op de majeure en interbestuurlijke opgaven. Daarnaast is ook een blijvende investering in de (ambtelijke) capaciteit (mensen en middelen) noodzakelijk.

Voor het stap voor stap verbeteren van de samenwerking worden een aantal aanbevelingen gedaan: kies voor een groeimodel, op basis van een procesafspraken die op draagvlak kan rekenen, en leg direct de link met de volksvertegenwoordigers. Ook moet aandacht zijn voor de verbinding met de beide andere ecosystemen (ERE en MRE). Echter, duidelijk is geworden dat het BRE-Fryslân alleen aan kracht en inhoud kan winnen (in termen van het maximaliseren van publieke waarde) indien er nog in 2022 een traject wordt gestart om de interbestuurlijke samenwerking procesmatig en inhoudelijk ook toekomstbestendig te maken. Met die aanbeveling wordt het rapport afgesloten.

Reacties opdrachtgevers

Hieronder volgen de eerste reacties vanuit de vier opdrachtgevers op de uitkomsten en bevindingen van het BRE-Fryslân onderzoek:

Gemeente Leeuwarden

Als gemeente Leeuwarden herkennen wij de grote uitdagingen waar we met elkaar de komende tijd voor staan. Vraagstukken op het gebied van wonen, ruimte, leefbaarheid, mobiliteit, energie, klimaat en economie raken ons allemaal. Wij zien de uitkomsten van het onderzoek als een oproep om onze samenwerking nog verder te versterken, met name daar waar de opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak. Die gezamenlijkheid kan lokaal, (sub)regionaal, provinciaal of provincie-overstijgend worden vormgegeven, passend bij de aard en de omvang van de opgave en de rol die betrokkenen hebben. Met de totstandkoming van de RES hebben we dit al laten zien. De gemeente Leeuwarden blijft onverminderd bijdragen aan regionale samenwerking, ook als provinciale hoofdstad en centrumgemeente op een aantal dossiers.

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)

Als bestuur van de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) zien we de uitkomsten en aanbevelingen van het BRE-onderzoek als een mooie aanzet tot dialoog en discussie over hoe de Friese gemeenten, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân de komende jaren door samenwerking beter als één overheid kunnen opereren. De maatschappelijke opgave zou daarbij het vertrekpunt moeten zijn en niet de wijze waarop overheden zijn georganiseerd. De VFG is dan ook van harte bereid om vanuit onze coördinerende en faciliterende rol een actieve bijdrage te blijven leveren aan het verder optimaliseren van de regionale samenwerking binnen onze provincie. Niet alleen tussen de 18 Friese gemeenten, maar ook nadrukkelijk samen met de Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.

Provincie Fryslân

Het BRE-onderzoek bevestigt volgens de provincie Fryslân dat gezamenlijk optrekken op basis van gelijkwaardigheid kan helpen om de maatschappelijke opgaven in Fryslân het hoofd te bieden. De maatschappelijke vraagstukken van vandaag (en de toekomst) zijn namelijk al lang niet meer het exclusieve domein van één overheidslaag of zelfs maar de overheid alleen. Het vergt van alle overheden uitvoeringskracht, responsiviteit en adaptief vermogen om deze opgaven gezamenlijk aan te pakken. De provincie Fryslân ziet de reflecties en aanbevelingen in dit rapport daarbij als de uitgelezen kans om de samenwerking in Fryslân verder te versterken, en daarbij vooral te leren door te doen. Concreet zien wij kansen om, zoals in het rapport wordt aanbevolen, nog in 2022 een gezamenlijk traject te starten om onze interbestuurlijke samenwerking procesmatig en inhoudelijk toekomstbestendig te maken. Zo gaan wij graag met de verschillende gemeenten op zoek naar een optimale aansluiting van de maatschappelijke uitdagingen in Fryslân, zowel die van de gemeenten in de periode 2022-2026 als die van de provincie in de periode 2023-2027. Bijvoorbeeld door het initiatief dat wij eerder hebben genomen middels de brief gezamenlijke inzet interbestuurlijke opgaven.

Wetterskip Fryslân

Als Wetterskip Fryslân beseffen we ons dat we de wateropgaven als gevolg van klimaat veranderingen in onze provincie met alle geledingen moeten aanpakken. Samenwerking is daarbij een must, die door alle betrokken partijen vanuit eigen kracht moet worden opgepakt.

Hoe nu verder: dialoog en discussie

Nederland staat deze kabinetsperiode voor majeure maatschappelijke opgaven (zoals energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, veenweide-aanpak, toekomst van de landbouw), die bestuurlijke grenzen overstijgen, en waar het kabinet samen met de decentrale overheden in moet optrekken. Dit zijn vraagstukken die *in de regio* hun gebiedsspecifieke beslag moeten krijgen. Rijk, provincie, gemeenten en waterschap hebben hierin ieder hun eigen taken en verantwoordelijkheden, maar een effectieve aanpak van dit soort vraagstukken vereist bestuurlijke samenwerking over de grenzen heen. Tegelijk blijkt ook dat die samenwerking in de praktijk nog niet zo gemakkelijk te realiseren is, zo is ook vastgesteld door de [Studiegroep Ter Haar](#) (Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen, “Als één overheid slagvaardig de toekomst tegemoet”).

De uitkomsten en aanbevelingen van het BRE-Fryslân onderzoek vormen dan ook een mooie bron van inspiratie voor dialoog en discussie met alle betrokken partijen in Fryslân over hoe de samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties binnen onze provincie verder kan worden geoptimaliseerd en de komende jaren aan kracht kan winnen. Draagvlak en overeenstemming over waar samenwerking zich op moet richten en welke vorm deze dan moet hebben zijn daarbij echter van eminent belang.

Een eerste aanzet om e.e.a. dit najaar concreet handen en voeten te geven is een oproep van de provincie Fryslân aan alle 18 Friese gemeenten om in gezamenlijkheid met een propositie te komen, waarin de meest elementaire beleidsinhoudelijke *rode draden* uit de 18 nieuwe gemeentelijke akkoorden een aanzet vormen voor een inhoudelijke agenda voor samenwerking met de provincie. Campus Fryslân en NHL/Stenden hebben aangeboden om een inhoudelijke bijdrage te kunnen leveren aan het opstellen van een dergelijke propositie. Tijdens de ALV van de VFG van 21 juni jl. hebben de 18 Friese gemeenten ingestemd met het voorstel om de VFG hierin een coördinerende en faciliterende rol te laten spelen. Tijdens een plenaire bijeenkomst op 8 november a.s. in het Van der Valk Hotel in Drachten zal aan de hand van de op te stellen propositie een gesprek hierover plaatsvinden met het college van Gedeputeerde Staten (GS).

U wordt dan ook van harte uitgenodigd om kennis te nemen van de BRE-Fryslân eindrapportage, dit ook binnen uw eigen organisatie te agenderen en te bespreken, en mede aan de hand hiervan vanuit uw eigen rol en positie een actieve bijdrage te leveren aan het gesprek dat hierover de komende tijd binnen verschillende gremia gevoerd zal gaan worden.

Met vriendelijke groet,

Namens de opdrachtgevers van het BRE-Fryslân onderzoek,

Fred Veenstra
Voorzitter Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)